

- Є. В. Козловський,
к. держ. упр., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0878-6170>
- І. П. Кудінова,
к. е. н., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1324-3840>
- С. М. Неїленко,
к. т. н., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7282-2682>
- О. Є. Зараховський,
к. культурології, доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1246-3040>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.1.269

СПЕЦИФІКА РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ ТА ТУРИЗМУ

- Ye. Kozlovskyi,
PhD in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Hotel and Restaurant Management and Tourism,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv
- I. Kudinova,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Hotel and Restaurant
Management and Tourism, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv
- S. Neilenko,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Hotel
and Restaurant Management and Tourism, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv
- O. Zarakhovskyi,
PhD in Culturology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Hotel and Restaurant Management
and Tourism, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

SPECIFICS OF DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION THE PUBLIC REGULATION MECHANISM OF HOSPITALITY AND TOURISM

В статті розглянуто специфіку розробки та реалізації механізму державного регулювання сфери гостинності та туризму, зокрема складові елементи політики регулювання та підтримки цієї сфери, яка реалізується на національному та регіональному рівнях управління та пов'язана з усіма процесами, що відбуваються в цьому секторі економіки. Визначено загальні цілі державного регулювання сфери гостинності та туризму, а також основні елементи організаційно-економічного механізму регулювання та підтримки цієї сфери. Запропонована модель механізму

му враховує внесок кластерно-мережевої взаємодії у розвиток регіональних ринків туристичних послуг та фінансово-економічного стану їх суб'єктів. Механізм регулювання не лише вирішує поточні проблеми сфери гостинності та туризму, але й створює основу для майбутнього розвитку, поєднуючи економічну ефективність із соціальною відповідальністю та екологічною безпекою.

The article observes the specifics of development and implementation the public regulation mechanism of hospitality and tourism, in particular the constituent elements of the policy for regulating and supporting this sector, which is implemented at the national and regional levels of government and is related to all processes taking place in this sector of economics. The general objectives of the public regulation mechanism of hospitality and tourism are determined, as well as the main elements of the organizational and economic mechanism for regulating and supporting this sector. It should be noted that the main purpose of the mechanism is to create a comprehensive regulatory framework aimed at stimulating investment in the hospitality and tourism, promoting the creation of a system of development standards, forming mechanisms for financial support for regions and hospitality and tourism enterprises, ensuring sustainable development of hospitality and tourism infrastructure within the framework of national and regional programs. Various stages of implementing support measures should include an analysis of the current state of the hospitality and tourism, the formation of a system of performance target indicators and an assessment of the achievement of the results of the mechanism.

The proposed mechanism model takes into account the contribution of cluster-network interaction to the development of regional tourism services markets and the financial and economic status of their subjects. Only with the coordinated functioning of legal, financial, organizational, educational, informational and social institutions, as well as the institute of environmental sustainability, can a mechanism for the public regulation mechanism of hospitality and tourism be developed that is capable of adapting to constantly changing conditions. The proposed regulatory mechanism not only solves current problems of the hospitality and tourism, but also creates a basis for future development, combining economic efficiency with social responsibility and environmental safety. The results obtained are characterized by such features as complexity — the effects are manifested in several regions at once; sustainability — changes are long-term; balance — the interests of all stakeholders are taken into account; measurability — all results can be measured by specific indicators.

Ключові слова: гостинність; туризм; ринок послуг; механізм державного регулювання; державна підтримка; сталий розвиток; фінансові ресурси; моніторинг; аудит.

Key words: hospitality; tourism; service market; public regulation mechanism; state support; sustainable development; financial resources; monitoring; audit.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сфера гостинності та туризму є однією з найбільш динамічних галузей світової економіки, яка постійно і швидко розвивається. Ця сфера охоплює широкий спектр послуг, включаючи розміщення, харчування, екскурсії, розваги та інші види туристичного обслуговування, що спрямовані на задоволення потреб мандрівників. У цьому контексті особливої значущості набуває державне регулювання сфери гостинності та туризму, оскільки саме державні органи формують стратегічні напрями розвитку цієї сфери, регулюють правові та економічні відносини, створюють умови для залучення інвестицій, розвитку інфраструктури та підвищення якості пропонованих послуг. Без повного та чіткого уявлення всіх аспектів реалізації

діяльності з регулювання сфери гостинності та туризму, форм та інструментів регулювання на національному та регіональному рівнях неможливо ефективно провадити туристичний та готельно-ресторанний бізнес.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання розробки та реалізації механізму державного регулювання сфери гостинності та туризму є різнобічними та неоднозначними. Ці проблеми досліджували багато науковців, серед яких слід відзначити Алексєєву Ю. В., Ахмедову О. О., Біль М. М., Бирковича В. І., Валентюк В. П., Козловського Є. В., Кучай О. В., Степанова В. Ю., Тюріну Д. М., Яворського Р. І. та ін.

Проте, незважаючи на різні аспекти розвитку сфери гостинності та туризму, яким присвячено чимало наукових праць, проблеми розробки та реалізації механізму державного регулювання цієї сфери з теоретичної та практичної точки зору, залишаються малодослідженими.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — розробка та реалізація механізму державного регулювання сфери гостинності та туризму на основі комплексного підходу, що охоплює економічні, екологічні, соціальні та інші параметри довгострокового планування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Політика регулювання та підтримки розвитку ринку послуг гостинності та туризму є діяльністю різних державних структур, організацій та індивідів, яка пов'язана з реалізацією системи загальних інтересів щодо досліджуваного ринку на основі політичної влади та комплексу економічних та соціальних механізмів.

Вона може реалізовуватись на різних рівнях управління: національному та регіональному. На національному рівні розробляються загальні правила та механізми функціонування національного ринку послуг гостинності та туризму, що сприяють створенню належних умов для сталого розвитку галузі загалом. На регіональному рівні розробляються загальні правила та механізми функціонування ринку з урахуванням особливостей конкретного регіону [1, с. 146].

У межах політики регулювання та підтримки розвитку ринку послуг гостинності та туризму на різних рівнях розробляються конкретні програми та механізми, спрямовані на:

- створення правової бази;
- розподіл та використання ресурсів;
- стимулювання зайнятості на ринку (організація робочих місць, освіта та підвищення кваліфікації, фінансова підтримка);
- стабілізацію умов провадження бізнесу (у разі різних коливань та змін факторів зовнішнього середовища);
- регулювання фінансових потоків;
- контроль якості послуг, що пропонуються на ринку;
- захист прав споживачів.

Політика регулювання та підтримки розвитку ринку послуг гостинності та туризму пов'язана з усіма процесами, що відбуваються на цьому ринку, здійснюючи значний вплив на їх реалізацію. Відповідно до цього підходу виокремимо її основні характеристики:

- зміст відображає основні цілі та механізми прийняття рішень;
- форма відображає організаційну структуру, включаючи державні структури всіх рівнів управління, організації та індивідуумів;
- процес реалізації відображає систему внутрішніх зв'язків та послідовність дій;
- суб'єкти показують хто бере участь у соціально-економічних відносинах;
- функції характеризують специфіку вибору напрямів політики, відображену в процесах регулювання [6, с. 63].

На нашу думку, загальні цілі державного регулювання сфери гостинності та туризму вбачаються у наступному:

1. Забезпечення зростання сектора та збереження конкурентоспроможності: виявляє себе через забезпечення національних проєктів та спеціальних програм, нормативно-правового регулювання, участі у розвитку територіального бренду, підтримки ініціатив з кадрового і технологічного забезпечення діяльності.

2. Планування діяльності з урахуванням необхідності формування прийнятної концепції просторового розподілу. Йдеться про націленість на реалізацію діяльності, що сприяє якісному використанню, розподілу та перерозподілу територіальних ресурсів. Все це стимулює залучення місцевого населення до участі у прийнятті важливих рішень щодо формування схеми вдосконалення туристичного комплексу регіону.

3. Забезпечення безпеки та комплексної реалізації заходів щодо задоволення потреб клієнтів: виявляє себе через інформаційну та правову підтримку, розробку загальних вимог безпеки, модернізацію та контроль за станом інфраструктурного забезпечення територій, дотриманням правил експлуатації туристичних об'єктів.

4. Забезпечення координування діяльності всіх елементів туристичного комплексу. У цьому питанні важливою є систематизація регулювання через єдині системи, створення ефективних організаційних структур виконавчих органів та координуючих департаментів, впровадження системи моніторингу якості, налагодження збалансованого функціонування взаємопов'язаних інформаційно-комунікаційних структур.

5. Інвестування в інновації та виробництво знань, створення інструментів та методики удосконалення туристичної діяльності. Йдеться про забезпечення системи цілеспрямованих інвестиційних вкладень у розвиток туристичного комплексу та проєктної діяльності, опрацювання заходів щодо своєчасного оновлення інформаційно-комунікаційних систем та програмного забезпечення, створення сприятливих умов для підвищення інвестиційної привабливості регіонів, встановлення пріоритетних напрямів фінансування, надання пільг туристичним організаціям [2, с. 211].

Далі спробуємо розкрити основні елементи організаційно-економічного механізму регулювання та підтримки розвитку ринку послуг гостинності та туризму на національному та регіональному рівнях управління.

1. Національний рівень. На цьому рівні основну роль відіграє спеціальний центральний орган регулювання і підтримки розвитку ринку послуг гостинності та туризму. Він відповідає за підвищення ефективності роботи на національному рівні, використовуючи економічні, управлінські, кадрові, інформаційні та соціально-культурні інструменти. Він також забезпечує розвиток всіх елементів сфери туризму та гостинності, реалізуючи такі функції:

- розробка принципів реалізації державної політики, включаючи визначення цілей та механізмів реалізації для всіх учасників організаційної структури національного ринку послуг туризму та гостинності;
- формування прогнозів та перспектив розвитку національного ринку послуг гостинності та туризму на основі зібраних аналітичних даних для розробки комплексних планів та програм, націлених на довгострокову, середньострокову та короткострокову перспективу;
- розробка системи статистичної звітності, що забезпечує збирання та обробку даних для прийняття

рішень щодо національного ринку в довгостроковій, середньостроковій та короткостроковій перспективі, включаючи розробку форм для онлайн збору та формування статистичної звітності у цифровому середовищі;

- формування системи спеціальних заходів та проєктів, що відповідають цілям розвитку національного ринку послуг гостинності та туризму у довгостроковій, середньостроковій та короткостроковій перспективі;

- розробка комплексу адміністративних регламентів та нормативно-правових актів, що регулюють відносини між учасниками національного ринку послуг гостинності та туризму, а також визначають умови взаємодії та контролю;

- розробка системи національних стандартів на ринку послуг гостинності та туризму.

Реалізація цих функцій має сприяти усуненню дисбалансу між продавцями, постачальниками та споживачами послуг гостинності та туризму, що виникає в результаті турбулентної зміни ринку під впливом факторів довкілля (як усередині країни, так і за її межами). Це забезпечить побудову такої моделі функціонування ринку, яка здатна миттєво реагувати на зміни та використовувати усі передові технології. Вона враховує взаємодії між державними структурами на всіх рівнях управління, організаціями та індивідуумами та забезпечує доступність передового досвіду всім учасникам з метою розвитку національного ринку послуг гостинності та туризму загалом та зростання ефективності кожного з його елементів.

2. Регіональний рівень. На цьому рівні основну роль грає спеціалізований регіональний департамент, який відповідає за регулювання та підтримку розвитку ринку послуг туризму та гостинності. Він відповідає за підвищення ефективності роботи на рівні регіону, використовуючи економічні, управлінські, кадрові, інформаційні та соціально-культурні інструменти. Департамент відповідає за створення привабливих умов ведення бізнесу в регіоні, транслює основні цінності сфери гостинності та туризму, які прийняті на національному рівні, та відповідає за виконання заходів державної підтримки на території регіону.

Департамент проводить дослідження споживачів, виявляючи їх запити та переваги з метою розвитку нових напрямів діяльності у виділених сегментах, формує запити на розробку та впровадження нових послуг з огляду на можливість регіонального ринку. Департамент забезпечує розвиток всіх елементів сфери гостинності та туризму, реалізуючи такі функції:

- формування прогнозів та перспектив розвитку регіонального ринку послуг гостинності та туризму у довгостроковій, середньостроковій та короткостроковій перспективі на основі постійного моніторингу ринку;

- забезпечення дотримання реалізації принципів та механізмів політики державної підтримки, яка прийнята на національному рівні;

- організація документообігу зі збору необхідних даних у рамках запитів національного та регіонального рівнів;

- забезпечення інформаційної взаємодії між учасниками ринку з метою своєчасного обміну необхідною інформацією;

- підтримка в просуванні асортименту послуг, що пропонуються в регіоні на національний рівень, а також просування регіону як туристичної території на національному ринку;

- впровадження цифрових інструментів у ринкові процеси підвищення якості послуг гостинності та туризму у регіоні.

Реалізація цих функцій має призвести до зниження бар'єрів для ведення бізнесу, адміністративних перешкод та підвищити інвестиційну привабливість регіону загалом.

Слід зазначити, що основною метою механізму є створення комплексної нормативно-правової бази, спрямованої на стимулювання інвестицій у сферу гостинності та туризму, сприяння створенню системи стандартів розвитку, формування механізмів фінансової підтримки регіонів та підприємств сфери гостинності та туризму, забезпечення сталого розвитку інфраструктури гостинності та туризму у межах реалізації національних та регіональних програм.

Різні етапи реалізації заходів підтримки повинні включати аналіз поточного стану сфери гостинності та туризму, формування системи цільових показників ефективності та оцінку досягнення результатів механізму. Заходи державної підтримки туристичного сектора мають реалізовуватись у рамках бюджетного планування, а видаткові зобов'язання мають бути передбачені у бюджеті на черговий фінансовий рік.

Розподіл фінансових ресурсів між національним та регіональним рівнями необхідно будувати на основі міжбюджетних трансфертів, де центральна влада, спираючись на стратегічні пріоритети, виділятиме цільові субсидії та дотації. У свою чергу, регіональна влада зможе спрямовувати ці кошти на локальні проєкти, включаючи модернізацію санаторно-курортних об'єктів та створення доступних туристичних маршрутів. Зрештою, регіони будуть використовувати їх для реалізації конкретних ініціатив, таких як благоустрій територій та підтримка малих туристичних об'єктів, враховуючи специфіку кожного рівня, тим самим забезпечивши наступність та адаптивність управління.

Контроль за використанням коштів здійснюватиметься через регулярні перевірки державного казначейства, які проводяться, наприклад, не менше одного разу на рік, а також незалежні аудити, спрямовані на забезпечення цільового витрачання та виявлення порушень на всіх рівнях. Звітність передбачає щоквартальне подання регіонами фінансових звітів до уряду з детальним відображенням розподілу коштів, проведених заходів та отриманих результатів, що посилює прозорість процесу. Запобігання конфліктам інтересів при розподілі та освоєнні ресурсів буде досягнуто через перевірку обов'язкових декларацій доходів та майна посадових осіб усіх рівнів, а також шляхом ротації відповідальних осіб між національним та регіональним рівнями, що зменшить ризики корупції та забезпечить об'єктивність прийняття рішень [3, с. 166].

Моніторинг ефективності витрачання бюджетних коштів необхідно проводити на основі щоквартального аналізу показників ефективності, які збиратимуться регіональними статистичними органами та консолідуватимуться на національному рівні для коригування роз-

поділу ресурсів та виявлення неефективних напрямків. Слід запровадити щорічну оцінку незалежними експертами, яка посилить гарантію об'єктивності та прозорість використання коштів на всіх рівнях, що також сприятиме сталому розвитку сфери гостинності та туризму.

Механізм державного регулювання сфери гостинності та туризму вибудовується через інституційні зв'язки, що підкреслюють взаємозв'язок елементів управління через узгоджені зусилля суб'єктів на національному та регіональному рівнях. Міжнародні дослідження свідчать, що розвинені інституційні системи відіграють важливу роль у спроможності туристичного сектора стимулювати стійке економічне зростання, а це, в свою чергу, свідчить про значущість інституційного підходу.

Формування механізму сталого розвитку гостинності та туризму в умовах економічного відновлення спирається на спадкоємність та узгодженість дій усіх рівнів влади, що сприяє синхронізації управління та підвищенню його результативності. Основу механізму складають стратегічні орієнтири, що відповідають пріоритетам розвитку гостинності та туризму в країні, спрямовані на забезпечення сталого соціально-економічного зростання регіонів та країни.

Координація дій на всіх рівнях влади, застосування різних інструментів регулювання та досягнення чітких цілей гарантують, що розвиток гостинності та туризму не завдає шкоди навколишньому середовищу та місцевому населенню. При цьому такий підхід не лише сприяє економічному зростанню, але й забезпечує екологічну безпеку та соціальну справедливість, які є запорукою довгострокової сталості туризму [5, с. 61].

Основу механізму сталого розвитку складають:

- економічна стійкість: розвиток гостинності та туризму має сприяти національному та регіональному економічному зростанню. Цього можна досягти шляхом збільшення туристичного ВВП, створення нових робочих місць та розширення туристичної інфраструктури;

- екологічна складова: захист природних ресурсів та мінімізація впливу людини на навколишнє середовище є важливими орієнтирами. Екологічна стійкість гарантує, що розвиток туризму не завдає шкоди екосистемам та ландшафтам. Пріоритет має бути відданий розвитку сільського зеленого туризму;

- соціальна справедливість: підтримка місцевих спільнот через професійне навчання та створення робочих місць, а також забезпечення доступності туризму для всіх. Це сприятиме соціальному благополуччю та зниженню соціальної дискримінації [7, с. 45].

Фінансові інструменти (кредити) та економічні заходи (програми підтримки) мають працювати у комплексі. Це дає подвійний ефект: з одного боку, бізнес отримує пряму підтримку, з другого — знижується фінансовий тягар. Адміністративні важелі (угоди про партнерство) та ринкові механізми (залучення капіталу через краудфандинг) доповнюють один одного, дозволяючи залучати приватні інвестиції.

Ключовою особливістю механізму державного регулювання сфери гостинності та туризму є його циклічність. Як тільки поставлену мету досягнуто (зростання туристичної активності, створення робочих місць), автоматично починається новий етап фінансування. Наприклад, регіони, які завершили програму ре-

конструкції пляжів можуть отримати додаткові гранти на розвиток відповідної інфраструктури. Важливим є також принцип зворотного зв'язку: регулярний моніторинг показників дозволяє негайно вносити корективи в заходи, які реалізуються. Наприклад, якщо регіон не досягає цільових показників зайнятості, до програми підтримки можуть бути включені конкретні заходи щодо планового навчання або підвищення кваліфікації населення.

Сталий розвиток туризму може бути забезпечений лише за рахунок комплексної реалізації всіх напрямків розвитку інституційного середовища — від правових норм до конкретних фінансових інструментів. Без системної підтримки з боку всіх рівнів влади окремі заходи не дадуть значного економічного та соціального ефекту. Необхідно здійснювати обмін як позитивним, так і негативним досвідом між регіонами з наступною консолідацією на національному рівні [8, с. 65].

Важливість стратегічного планування та вдосконалення інституційного середовища для сталого розвитку сфери гостинності та туризму полягає у його здатності забезпечити довгострокову передбачуваність, послідовність дій усіх учасників галузі та ефективне використання ресурсів. Стратегічне планування дозволяє сформувати систему чітких цілей і пріоритетів для розвитку регіонального туризму з урахуванням економічних, екологічних та соціальних аспектів. Воно дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані із сезонністю попиту, перевантаженням природних ландшафтів та нестабільністю інвестицій. Основними напрямками покращення інституційного середовища є зміцнення нормативно-правової бази, підвищення прозорості адміністративної діяльності та розвиток механізмів взаємодії між владою, підприємствами, місцевими жителями та суб'єктами туристичної діяльності.

Запропонована модель механізму враховує внесок кластерно-мережевої взаємодії у розвиток регіональних ринків туристичних послуг та фінансово-економічного стану його суб'єктів. Тільки при узгодженому функціонуванні правового, фінансового, організаційного, освітнього, інформаційного та соціального інститутів, а також інституту екологічної стійкості можна розробити механізм державного регулювання сфери гостинності та туризму, здатний адаптуватися до умов, які постійно змінюються.

Запропонований механізм регулювання не лише вирішує поточні проблеми галузі, але й створює основу для майбутнього розвитку, поєднуючи економічну ефективність із соціальною відповідальністю та екологічною безпекою. Отримані результати характеризуються такими особливостями, як комплексність — ефекти виявляються відразу у кількох регіонах; стійкість — зміни мають довгостроковий характер; збалансованість — враховуються інтереси всіх зацікавлених сторін; вимірність — всі результати можна виміряти конкретними показниками.

ВИСНОВКИ

Таким чином, можна зробити висновки, що для ефективного державного регулювання сфери гостинності та туризму необхідно вжити таких заходів:

- якісне поновлення матеріальної інфраструктури шляхом створення сучасних туристичних об'єктів, що

відповідають міжнародним стандартам; модернізація існуючої інфраструктури з використанням екологічно чистих технологій та створення комфортних та безпечних умов для проведення дозвілля;

— розвитку кадрового потенціалу за рахунок створення системи безперервного професійного навчання спеціалістів, підвищення кваліфікації працівників галузі та збільшення кількості робочих місць;

— посилення туристичного потоку за рахунок збільшення кількості відвідувачів;

— збільшення тривалості перебування туристів у регіоні та підвищення рівня їх задоволеності якістю послуг;

— покращення інфраструктури за рахунок підвищення доступності, створення мереж доступу до відповідних послуг та оптимізації логістичних маршрутів;

— забезпечення екологічної стабільності за рахунок зниження антропогенного навантаження на природне середовище, впровадження ресурсозберігаючих технологій та збереження біорізноманіття рекреаційної зони.

Механізм державного регулювання сфери гостинності та туризму має бути досить гнучким, щоб швидко реагувати на мінливі обставини, зберігаючи при цьому загальну стратегічну спрямованість на сталий розвиток туризму. Особливо важливо запровадити фінансові стимули, щоб спонукати всіх учасників раціонально використовувати ресурси та постійно вдосконалювати свою діяльність. Система моніторингу дозволить швидко оцінити ефективність більшості вжитих заходів та своєчасно скоригувати стратегію розвитку.

Потенційні обмеження та ризики запропонованого механізму полягають у можливих перешкодах, зокрема у недостатньому фінансуванні на регіональному рівні та свідомому опорі частини приватного сектора до змін. До ризиків також можна віднести збільшення адміністративного навантаження та потенційна неузгодженість дій між органами управління на національному та регіональному рівнях, що вимагатиме додаткових заходів координації та адаптації.

Література:

1. Ахмедова О. О. Загальнотеоретичні засади реалізації державної політики у сфері забезпечення безпеки туристичної галузі: порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. № 33. С. 144—148.

2. Козловський Є. Державне регулювання та підтримка розвитку туризму в Україні: досвід країн Центральної та Східної Європи. Актуальні проблеми внутрішньої політики. 2004. Вип. 4. С. 209—218.

3. Козловський Є. В. Проблеми формування інвестиційної політики в галузі туризму. Стратегія реформування системи державного управління на засадах демократичного врядування: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 31 трав. 2007 р. Київ: Вид-во НАДУ, 2007. Т. 2. С. 165—167.

4. Козловський Є. Роль туристичної галузі в активізації соціальної роботи в сучасному українському суспільстві. Наук. вісн. Чернівецького ун-ту. 2005. № 244. С. 86—91.

5. Кучай О. В. Роль держави в організації туристичного бізнесу: міжнародний та український досвід. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Історія, економіка, філософія. 2022. Вип. 27. С. 58—67.

6. Степанов В. Ю. Державна політика розвитку туристично-рекреаційної діяльності: концептуальний аспект. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2023. Вип. 1. С. 62—71.

7. Тюріна Д. М. Державне регулювання та планування розвитку туристичної сфери. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2022. Вип. 1. С. 42—49.

8. Яворський Р. І. Особливості адміністративно-правових засобів регулювання туристично-рекреаційної діяльності. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2024. Том 35. № 2. С. 63—68.

References:

1. Akhmedova, O. O. (2022), "General theoretical principles of implementing state policy in the field of ensuring the safety of the tourism industry: a comparative analysis of domestic and foreign experience", *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, vol. 33, pp. 144—148.

2. Kozlovskiy, Ye. (2004), "Public regulation and support of tourism development in Ukraine: the experience of the countries of Central and Eastern Europe", *Aktual'ni problemy vnutrishn'oi polityky*, vol. 4, pp. 209—218.

3. Kozlovskiy, Ye. V. (2007), "The problems of formation the investment policy in tourism industry", *Materialy konferentsii [Conference Proceedings of the Strategy of reforming the system of public administration on the basis of democratic governance]*, *Naukovo-praktaktychna konferentsiia za mizhnarodnoiu uchastiu [Sciences-practice conference behind the international participation]*, NADU, Kyiv, Ukraine, vol. 2, pp. 165—167.

4. Kozlovskiy, Ye. (2005), "The role of the tourism industry in activating the social work in modern Ukrainian society", *Nauk. visn. Chernivets'koho un-tu*, vol. 244, pp. 86—91.

5. Kuchaj, O. V. (2022), "The role of the state in organizing the tourism business: international and Ukrainian experience", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho lnhvis-tychnoho universytetu. Serii: Istorii, ekonomika, filoso- fiia*, vol. 27, pp. 58—67.

6. Stepanov, V. Yu. (2023), "State policy for the development of tourism and recreational activities: a conceptual aspect", *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy. Serii: Derzhavne upravlinnia*, vol. 1, pp. 62—71.

7. Tiurina, D. M. (2022), "State regulation and planning of tourism development", *Visnyk Natsional'noho univer- sytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy. Serii: Derzhavne upravlinnia*, vol. 1, pp. 42—49.

8. Yavors'kyj, R. I. (2024), "Features of administrative and legal means of regulating tourist and recreational activities", *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Serii: Yurydychni nauky*, vol. 35, pp. 63—68.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.